

Modtaget via elektronisk post. Der tages forbehold for evt. fejl

Europaudvalget (2. samling)
(Alm. del - bilag 876)
sundhedsministerråd
(Offentligt)

Medlemmerne af Folketingets Europaudvalg
og deres stedfortrædere

Bilag	Journalnummer	Kontor	
1	400.C.2-0	EU-sekr.	20. juni 2002

Med henblik på mødet i Folketingets Europaudvalg den 21. juni 2002 - dagsordenspunkt rådsmøde (sundhedsministre) den 26. juni 2002 – vedlægges Justitsministeriets supplerende notat vedrørende dagsordenens punkt 16.

Resumé

af

vedlagte aktuelle notat om direktivforslaget om fjernsalg af finansielle tjenesteydelser mv. (KOM (1998) 468 endelig udgave).

Revideret notat. Ændringer er markeret med kursiv.

Direktivforslaget indeholder regler om fjernsalg af finansielle tjenesteydelser, herunder navnlig om tjenesteyderes oplysningspligt, uanmodede henvendelser til forbrugere og forbrugernes fortrydelsesret.

Forslaget er udtryk for delvis totalharmonisering, delvis minimumsharmonisering. Det vil efter forslaget være muligt for medlemsstaterne at opretholde eller gennemføre strengere regler om oplysningspligt til beskyttelse af forbrugerne på direktivets område. Medlemslande, der benytter sig af minimumsbestemmelsen til at indføre strengere oplysningsregler, skal efter kompromisforslaget give Kommissionen underretning herom, hvorefter Kommissionen skal sikre, at forbrugerne og de erhvervsdrivende i medlemslandene kan gøre sig bekendt med de videregående regler. Forslaget vil øge forbrugerbeskyttelsen ved fjernsalg af finansielle tjenesteydelser. Dette vil ske dels ved gennemførelsen af en omfattende generel oplysningspligt, dels ved indførelsen af en almindelig fortrydelsesret, der ikke kun gælder forsikringsaftaler.

Rådet vedtog fælles holdning til direktivforslaget den 19. december 2001. Forslaget blev herefter sendt til Europa-Parlamentet til andenbehandling, og den 14. maj 2002 har Parlamentet vedtaget to ændringsforslag til den fælles holdning.

Ændringsforslagene medfører dels en tilføjelse til opregningen af de områder, som medlemsstaterne kan undtage fra fortrydelsesretten, dels en præcisering af direktivforslagets bestemmelse om betaling for ydelser leveret inden udøvelsen af fortrydelsesretten, idet det tilføjes, at kontrakten først træder i kraft, når forbrugeren har givet sit tilsagn.

Direktivforslaget om fjernsalg af finansielle tjenesteydelser er sat på dagsordenen for rådsmødet den 26. juni 2002 (Sundhed) med henblik på direktivets endelige vedtagelse.

AKTUEL TNOTAT

om

Kommissionens forslag til Europa-Parlamentets og Rådets direktiv om fjernsalg af finansielle tjenesteydelser og om ændring af Rådets direktiv 90/619/EØF, direktiv 97/7/EØF og direktiv 98/27/EF (KOM (1998) 468 endelig udgave).

1. Baggrund og indhold

I 1997 vedtog Rådet og Europa-Parlamentet et direktiv om forbrugerbeskyttelse i forbindelse med aftaler om fjernsalg (97/7/EF). Direktivet er gennemført i dansk ret ved lov nr. 442 af 31. maj 2000. Fjernsalg af finansielle tjenesteydelser er undtaget fra dette direktiv, som er et minimumsdirektiv.

I Kommissionens meddelelse om "Finansielle tjenesteydelser : Øget forbrugertillid" (KOM(1997) 309) – som var en opfølgning af grønbogen "Finansielle tjenesteydelser: opfyldelse af forbrugernes forventninger" (KOM(1996) 209) – anførte Kommissionen, at man ville fremsætte et direktivforslag om fjernsalg af finansielle tjenesteydelser. Direktivforslaget skulle være et supplement til det generelle fjernsalgsdirektiv, jf. tilpasset de særlige forhold, der gør sig gældende ved aftaler om finansielle tjenesteydelser.

Kommissionen præsenterede direktivforslaget for Rådet (forbrugerministre) den 3. november 1998.

Direktivforslaget har hjemmel i EF-traktatens artikel 95, jf. artikel 251, hvorefter Rådet træffer afgørelse med kvalificeret flertal (fælles beslutningstagen).

På rådsmøde den 27. september 2001 blev der opnået politisk enighed om direktivforslaget, og på rådsmøde den 19. december 2001 vedtog Rådet fælles holdning til direktivforslaget.

Forslaget blev herefter sendt til Europa-Parlamentet til andenbehandling af forslaget, og den 14. maj 2002 har Europa-Parlamentet vedtaget to ændringsforslag til den fælles holdning.

Den ene ændringsforslag (nr. 43) er en tilføjelse til opregningen af de områder, som medlemsstaterne kan undtage fra fortrydelsesretten. Efter ændringsforslaget kan medlemsstaterne således bestemme, at fortrydelsesretten ikke finder anvendelse på erklæringer afgivet af forbrugere under medvirken af en offentlig myndighed, hvis myndigheden bekræfter, at forbrugeren er sikret de rettigheder, der følger af direktivets regler om meddelelse af aftalevilkår og -betingelser mv.

Det andet ændringsforslag (nr. 44) vedrører direktivforslagets bestemmelse om betaling for ydelser leveret inden udøvelsen af fortrydelsesretten. Efter direktivforslaget artikel 7, stk. 1, kan en forbruger, der udøver sin fortrydelsesret, kun pålægges uden unødigt ophold at betale for den ydelse, som allerede er leveret i henhold til fjernsalgsaftalen. Leverandøren kan dog ikke kræve betaling, hvis han har påbegyndt opfyldelsen af aftalen inden fortrydelsesfristens udløb, uden at forbrugeren har anmodet herom, jf. direktivforslaget artikel 7, stk. 3. Efter ændringsforslag nr. 44 tilføjes det i artikel 7, stk. 1, at kontrakten først træder i kraft, når forbrugeren har givet sit tilsagn. Reglen er ikke ganske klar, men Kommissionen har under Rådets behandling fortolket den således, at der er tale om en præcisering af bestemmelsen i direktivforslagets artikel 7, stk. 3.

Anvendelsesområdet for direktivforslaget er forbrugeraftaler om fjernsalg af "finansielle tjenesteydelser", der i kompromisforslaget defineres som enhver tjenesteydelse, der har karakter af bank-, kredit-, forsikrings-, pensions- eller betalingsformidlingsvirksomhed.

Forslaget omfatter enhver aftale vedrørende finansielle tjenesteydelser mellem en erhvervsdrivende (leverandøren), der handler som led i sit erhverv, og en forbruger, når aftalen indgås som led i et system for fjernsalg organiseret af den erhvervsdrivende og udelukkende ved brug af en eller flere former for fjernkommunikation, dvs. uden at leverandøren og forbrugeren er fysisk til stede samtidig. Reglerne gælder, hvad enten den erhvervsdrivende er un derlagt offentligt tilsyn eller ej.

Eksempler på fjernkommunikation er telefon, brev, telefax, elektronisk post, Internet, radio og fjernsyn.

Hvis en finansiell tjenesteydelse omfatter flere handlinger efter hinanden eller en række enkelthandlinger gennem en vis periode, omfatter forslaget kun den første af disse handlinger. Forslaget omfatter f.eks. en aftale om åbning af en bankkonto, men ikke efterfølgende pengeoverførsler, hævning af penge m.v. Ligeledes er erhvervelse af kreditkort omfattet, men ikke de efterfølgende betalinger ved brug af kortet.

Hvis der ikke leveres nogen tjenesteydelse af samme karakter inden for mere end et år, anses levering af den næste tjenesteydelse for at være levering af den første ydelse i en ny række af operationer, og direktivets regler vil på ny skulle finde anvendelse.

Harmoniseringsgraden

Direktivforslaget indeholder ikke en generel minimumsklausul, hvorefter medlemsstaterne kan gennemføre eller opretholde strengere bestemmelser med henblik på beskyttelse af forbrugerne. På visse punkter åbner forslaget dog mulighed for, at medlemsstaterne kan fastsætte eller opretholde strengere regler, navnlig med hensyn til leverandørens oplysningspligt, jf. straks nedenfor.

Forslaget indeholder regler om leverandørens oplysningspligt, hvorefter denne i god tid, inden der indgås en aftale, skal give forbrugeren en række oplysninger vedrørende aftalen og den pågældende tjenesteydelse. Oplysningerne skal være klare og forståelige og skal være udformet på en måde, som tager særligt hensyn til umyndige personer.

Efter forslaget kan medlemsstaterne opretholde eller gennemføre strengere regler om oplysningspligt til beskyttelse af forbrugerne på direktivets område. Medlemsstaterne vil således kunne opretholde eller indføre nationale regler om en videregående oplysningspligt både på områder, som ikke er reguleret af EU-lovgivning, og i medfør af minimumsbestemmelser i andre direktiver som f.eks. forbrugerkreditdirektivet. Medlemslande, der benytter minimumsbestemmelsen til at indføre strengere oplysningsregler, skal efter kompromisforslaget give Kommissionen underretning herom, hvorefter Kommissionen skal sikre, at forbrugerne og de erhvervsdrivende i medlemslandene kan gøre sig bekendt med de videregående regler.

Oplysningspligt

Ifølge forslaget skal regler om oplysningspligt i allerede gennemførte direktiver om finansielle tjenesteydelser fortsat gælde.

Ifølge forslaget skal tjenesteyderen give en række oplysninger om sin virksomhed, herunder om beliggenhed og organisationsform. Tjenesteyderen skal endvidere bl.a. oplyse om tjenesteydelsens samlede pris eller grundlaget for udregningen af denne, og forbrugeren skal have oplysninger om leverings- og betalingsvilkår, adgangen til at fortryde aftalen samt betingelserne for og retsvirkningerne af anvendelse af fortrydelsesretten. Hvis der i aftalen er lovvalgs- eller væklingssklausuler, skal tjenesteyderen desuden oplyse forbrugeren herom.

Tjenesteyderen skal bl.a. også oplyse om kontraktvilkårene og aftalens mindste gyldighedsperiode, hvis der er tale om varige eller regelmæssige finansielle tjenesteydelser samt om parternes mulighed for at opsige kontrakten og retsvirkningerne heraf. Tjenesteyderen skal endvidere give en beskrivelse af den finansielle tjenesteydelses vigtigste karakteristika samt oplyse, om der er klageadgang, og hvis dette er tilfældet, hvorledes forbrugeren kan gøre brug heraf.

De oplysninger om de aftalemæssige forpligtelser, der skal meddeles forbrugeren i fasen forud for indgåelsen af aftalen, skal være i overensstemmelse med de aftalemæssige forpligtelser, der ville følge af den lovgivning, som formodes at finde anvendelse på fjernsalgsaftalen, såfremt denne blev indgået.

Krav til den måde oplysningerne gives på

Oplysningerne skal gives på en måde, som er egnet under hensyn til det anvendte kommunikationsmiddel. Inden der indgås en aftale om fjernsalg af finansielle tjenesteydelser, skal forbrugeren have oplysningerne samt alle aftalevilkår på papir eller på et andet varigt medium, jf. nedenfor. Oplysningerne kan dog gives straks efter aftalens indgåelse, hvis aftalen er indgået på forbrugers anmodning, og de af tekniske grunde ikke er muligt at give dem inden.

Ved "varigt medium" forstås et kommunikationsmiddel, der gør det muligt for forbrugeren at lagre oplysninger adresseret til ham med henblik på fremtidig brug, og på en måde, som muliggør uforandret reproduktion af de lagrede oplysninger. Eksempler på varige medier er disketter, CD-ROM og elektronisk post, der kan lagres på en harddisk.

Selv om leverandøren har meddelt aftalevilkårene på et andet varigt medium end papir, kan forbrugeren kræve (også) at få oplysningerne på papir. Og forbrugeren kan som udgangspunkt kræve, at kontakten for fremtiden skal ske ved brug af papir.

Telefoniske henvendelser

Forslaget indeholder særlige regler om oplysningspligten ved telefoniske henvendelser. Leverandøren skal ved samtalens begyndelse præsentere sig tydeligt og gøre opmærksom på formålet med henvendelsen. Hvis forbrugeren samtykker, kan leverandøren undlade en del af de ovenfor nævnte oplysninger i telefonsamtalen, men dette ændrer ikke på, at oplysninger skal gives på et varigt medium inden aftalens indgåelse - eller umiddelbart herefter, hvis forbrugeren har anmodet om, at tjenesteydelsen udføres, selv om forbrugeren ikke kan nå at få oplysningerne først.

Ifølge direktivet om elektronisk handel (2000/31/EF) (herefter e-handelsdirektivet) skal der ved elektronisk handel mv. indføres et afsenderlandsprincip, som bl.a. indebærer, at medlemsstaterne inden for direktivets område ikke kan begrænse adgangen til at levere tjenesteydelser fra en anden medlemsstat. Det betyder bl.a., at tjenesteydere alene kan pålægges at overholde de markedsføringsregler af offentligretlig karakter, som gælder i det land, hvor tjenesteyderen er etableret. Afsenderlandsprincippet vil efter regeringens opfattelse ikke finde anvendelse på de kontraktretlige regler i nærværende direktivforslag.

Spørgsmålet om rækkevidden af afsenderlandsprincippet i e-handelsdirektivet har været indgående drøftet og har medført, at direktivforslaget nu indeholder en regel om, at en medlemsstat kan gøre nationale regler, som er i overensstemmelse med direktivet, gældende over for leverandører af tjenesteydelser, der er etableret i en anden medlemsstat, som endnu ikke har implementeret

direktiv et i national ret. Efter regeringens opfattelse indebærer denne regel en indskrænkning af afsenderlandsprincippet i e-handelsdirektivet over for de lande, der ikke har gennemført direktivet om fjernsalg af finansielle tjenesteydelser. En medlemsstat vil således som en fravigelse af afsenderlandsprincippet i e-handelsdirektivet - men dog med respekt for traktatens almindelige regler - kunne håndhæve nationale offentligretlige regler, der svarer til reglerne i tjenesesdirektivet, over for en leverandør af en finansiell tjenesteydelse, der er etableret i et land, der endnu ikke har gennemført fjernsalgsdirektivets regler.

Fortrydelsesret

Efter forslaget skal der gælde en generel fortrydelsesfrist på 14 dage. Ved livsforsikrings- og pensionsaftaler skal der dog gælde en fortrydelsesfrist på 30 dage.

Fristen begynder at løbe fra det seneste af følgende tidspunkter: 1) den dag, aftalen blev indgået, eller 2) den dag, forbrugeren modtog de foreskrevne oplysninger m.v. Ved livsforsikringsaftaler begynder fristen dog først at løbe fra det tidspunkt, hvor forbrugeren modtog underretning om, at der er indgået en aftale.

Fortrydelsesretten gælder ikke ved aftaler om finansielle tjenesteydelser, hvis pris er afhængig af svingninger på kapitalmarkedet, f.eks. tjenesteydelser knyttet til værdipapirer, futures, optioner, valutakurs- og renteinstrumenter, og ved aftaler om rejseforsikringer eller lignende forsikringer, der tegnes for en periode på højst 1 måned.

Medlemsstaterne kan endvidere bestemme, at fortrydelsesretten heller ikke skal gælde ved aftaler om realkredit m.v., herunder om fastforrentede lån, som sikres ved pant eller lignende rettigheder i fast ejendom, og som finansieres ved udstedelse af obligationer, eller ved aftaler om kredit, som først og fremmest er bestemt til erhvervelse eller bevarelse af ejendomsrettigheder til en grund eller til en bygning eller til renovering eller forbedring af en bygning. *Efter Europa-Parlamentets ændringsforslag nr. 43 kan medlemsstaterne endvidere bestemme, at fortrydelsesretten ikke finder anvendelse på erklæringer afgivet af forbrugere under medvirken af en offentlig myndighed, hvis myndigheden bekræfter, at forbruger er sikret de rettigheder, der følger af direktivets regler om meddelelse af aftalevilkår og -betingelser mv.*

Fortrydelsesretten ophører inden fristens udløb, hvis aftalen på forbrugers anmodning er opfyldt af begge parter.

Hvis forbrugeren vil benytte fortrydelsesretten, skal han inden udløbet af fortrydelsesfristen give leverandøren meddelelse herom.

Hvis medlemslandene benytter sig af muligheden for at undtage *de ovennævnte områder* fra fortrydelsesretten, skal Kommissionen underrettes herom. Kommissionen skal herefter underrette Rådet og Parlamentet og sikre, at forbrugere og de erhvervsdrivende i medlemslandene kan gøre sig bekendt med de videregående regler.

Direktivet berører efter forslaget ikke reglerne i det generelle fjernsalgsdirektiv, hvorefter tilknyttede kreditaftaler, som er indgået med tredjemand, bortfalder i tilfælde, hvor forbrugeren træder tilbage fra aftalen med leverandøren. Tilsvarende skal tilknyttede kreditaftaler også bortfalde, hvis forbrugeren træder tilbage fra en aftale om en finansiell tjenesteydelse.

Retsvirkninger af at gøre fortrydelsesretten gældende

En forbruger, der udøver sin fortrydelsesret, kan kun pålægges uden unødigt ophold at betale for den ydelse, som allerede er leveret i henhold til fjernsalgsaftalen. *Direktivet giver mulighed for, at medlemsstaterne kan fastsætte regler om, at det skal være gratis for en forbruger at fortryde en forsikringsaftale.*

Vederlaget for den udførte del af tjenesteydelsen skal fastsættes ud fra en vurdering af omfanget af det faktisk udførte set i forhold til den samlede tjenesteydelse. Der kan dog kun kræves vederlag, hvis leverandøren kan godtgøre, at forbrugeren inden aftalens indgåelse har fået oplysninger, der gjorde det muligt for denne at vurdere, hvor stort et beløb der i givet fald skulle betales, og hvis forbrugeren særligt har anmodet om, at udførelsen af tjenesteydelsen skulle påbegyndes inden udløbet af fortrydelsesfristen.

Efter Europa-Parlamentets ændringsforslag nr. 44 tilføjes det i bestemmelsen, at kontrakten først træder i kraft, når forbrugeren har givet sit tilsagn.

Træder forbrugeren tilbage fra aftalen i overensstemmelse med reglerne herom, og har forbrugeren betalt helt eller delvis, skal leverandøren tilbagebetale det modtagne, bortset fra beløb, som forbrugeren eventuelt skal betale for den del af tjenesteydelsen, som er udført, jf. ovenfor. Tilbagebetaling skal ske snarest muligt og senest 30 dage efter, at leverandøren har modtaget meddelelsen om, at forbrugeren træder tilbage.

Træder forbrugeren tilbage fra aftalen, og har leverandøren udbetalt et lån eller stillet en genstand til rådighed for forbrugeren, skal forbrugeren snarest muligt og seneste 30 dage efter, at han har givet meddelelse om brug af fortrydelsesretten, tilbagebetale beløbet, henholdsvis tilbagegive genstanden.

Betalingskort

Medlemsstaterne skal fastsætte passende regler, hvorefter forbrugeren skal kunne annullere betalinger med betalingskort, hvis betalingskortet har været brugt svigagtigt i forbindelse med en aftale, som er omfattet af direktivet. Forbrugeren skal samtidig kunne få refunderet den pågældende betaling.

Medlemsstaterne skal forbyde erhvervsdrivende at udføre en tjenesteydelse for forbrugeren uden forudgående aftale eller anmodning herom, og forbrugeren må ikke kunne påføres nogen forpligtelse ved en sådan fremgangsmåde.

Uanmodet markedsføring

Efter forslaget må leverandører ikke rette kommerciel henvendelse til forbrugere ved brug af telefax eller et automatisk opkaldssystem uden menneskelig indvirken, medmindre forbrugeren forudgående har givet samtykke hertil. Henvendelse til forbrugere ved brug af andre former for fjernkommunikation, som tillader individuel kommunikation (f.eks. telefon, brev eller elektronisk post), skal også begrænses, men det overlades til medlemsstaterne at bestemme, om der enten skal være forbud mod uanmodet henvendelse eller mulighed alene for, at forbrugeren kan frabede sig markedsføring.

Medlemsstaterne kan pålægge leverandøren bevisbyrden for, at han har opfyldt sin oplysningspligt efter forslaget. Leverandøren kan endvidere pålægges bevisbyrden for, at der er indgået en aftale, og – hvor det har betydning for parternes retsstilling – at forbrugeren har givet samtykke til, at aftalen fuldbyrdes inden udløbet af fortrydelsesperioden.

Efter forslaget skal et aftalevilkår, som pålægger forbrugeren bevisbyrden for, at leverandøren ikke har opfyldt sin oplysningspligt m.v. efter direktivet, anses for et urimeligt aftalevilkår, der kan tilsidesættes efter de regler i national ret, som gennemfører direktiv 93/13/EØF om urimelige kontraktvilkår.

Efter forslaget skal medlemslandene sikre, at der findes egnede og effektive retsmidler til brug for løsning af tvister på direktivets område.

Medlemslandene skal endvidere sørge for, at der findes klagenævn eller lignende organer, som udenretligt kan tage stilling til tvister mellem forbrugere og tjenesteydere på direktivets område.

Efter forslaget skal Kommissionen senest *42 måneder efter direktivets ikrafttræden* udarbejde en redegørelse til Rådet og Europa-Parlamentet om direktivets virkning for udviklingen af det indre marked, navnlig reglerne om eventuelle problemer for forbrugere og erhvervsdrivende på grund af forskellige nationale regler om oplysningspligt og fortrydelsesret.

Fristen for gennemførelse af direktivet er i kompromisforslaget fastsat til 2 år efter ikrafttrædelsen.

2. Nærheds- og proportionalitetsprincippet

Kommissionen fremhæver i sin begrundelse for forslaget, at anvendelse af kommunikationsteknologi er egnet til grænseoverskridende aftaleindgåelse. Med henvisning hertil finder Kommissionen det nødvendigt, at der vedtages harmoniserede regler om fjernsalg af finansielle tjenesteydelser. Kommissionen finder, at uensartede regler i medlemslandene vil kunne hindre udviklingen af det indre marked. Et direktiv er desuden nødvendigt som supplement til det allerede fjernsalgsdirektiv.

Det skønnes, at direktivforslaget ikke er i strid med nærheds- og proportionalitetsprincippet.

3. Gældende dansk ret

Lov om visse forbrugerftaler (dørsalgsloven) indeholder bl.a. bestemmelser om oplysningspligt og fortrydelsesret ved fjernsalg af varer og tjenesteydelser. Reglerne er en gennemførelse af det generelle fjernsalgsdirektiv og finder ikke anvendelse ved fjernsalg af finansielle tjenesteydelser. Loven indeholder dog bestemmelser om fortrydelsesret ved indgåelse af forsikringsaftaler, som gælder, uanset om der er tale om fjernsalg eller ej.

Ved forsikringsaftaler (bortset fra aftaler om visse korttidsforsikringer) har forbrugeren en fortrydelsesfrist på 14 dage, der regnes fra det tidspunkt, hvor forbrugeren har modtaget underretning om, at forsikringsaftalen er indgået, eller hvor forbrugeren efterfølgende har fået forsikringsbetingelserne i hænde.

Hvis forbrugeren vil bruge fortrydelsesretten, sker dette ved at underrette forsikringsselskabet herom. Der gælder ingen formkrav. Underretning kan således gives mundtligt, skriftligt eller på anden måde, men efterfølgende skal forbrugeren i praksis kunne bevise, at han har givet underretningen rettidigt.

Senest ved udleveringen af forsikringsbetingelserne skal selskabet give forbrugeren tydelig skriftlig oplysning om fortrydelsesretten. Der skal anvendes en bestemt tekst, som er fastsat ved bekendtgørelse. Hvis der ikke er givet sådan oplysning, er aftalen ikke bindende for forbrugeren.

Hvis forbrugeren bruger fortrydelsesretten, kan forsikringsselskabet ikke kræve vederlag for de dage, hvor forbrugeren har været dækket af forsikringen.

En erhvervsdrivendes adgang til at rette henvendelse til en forbruger ved brug af fjernkommunikationsmidler med henblik på indgåelse af en aftale, herunder om en finansiel tjenesteydelse, er reguleret af markedsføringsloven og dørsalgsloven. Sådanne henvendelser må ifølge markedsføringsloven ikke ske ved brug af elektronisk post, et automatisk opkaldssystem eller telefax, medmindre forbrugeren på forhånd har anmodet om det. Efter dørsalgsloven må telefoniske henvendelser ikke ske uanmodet til en forbruger med henblik på indgåelse af en aftale, herunder om en finansiel tjenesteydelse. Henvendelser om tegning af forsikring er dog undtaget fra dette forbud, og en erhvervsdrivende må således gerne rette uanmodet telefonisk henvendelse til en forbruger med henblik på tegning af en forsikring, medmindre forbrugeren har frabedt sig dette, jf. nedenfor.

Henvendelse ved brug af andre fjernkommunikationsmidler må ifølge markedsføringsloven ikke ske, hvis forbrugeren har frabedt sig det direkte over for den erhvervsdrivende eller ved henvendelse til Det Centrale Personregister.

I de tilfælde, hvor det herefter er tilladt den erhvervsdrivende ved brug af fjernkommunikation at rette uanmodet henvendelse til en forbruger med henblik på indgåelse af en aftale, f.eks. om en finansiel tjenesteydelse, skal den erhvervsdrivende ved første henvendelse til den pågældende oplyse forbrugeren om muligheden for at frabede sig sådanne henvendelser.

Markedsføringsloven indeholder generelle regler om god markedsføringsskik, herunder bl.a. om erhvervsdrivendes almindelige vejledningspligt. Der vil efter denne lov kunne gribes ind over for markedsføring, som består i at udføre tjenesteydelser, uden at forbrugeren har bedt om det. Efter dørsalgsloven kan forbrugeren ikke blive forpligtet til at betale vederlag for en tjenesteydelse, der udføres uden forbrugeren's forudgående anmodning.

Kreditaftaleloven indeholder generelle regler om kreditgiveres oplysningspligt og om formkrav til kreditaftaler m.v. Reglerne gælder også, når en kreditaftale indgås ved brug af fjernkommunikation.

En kreditaftale skal ifølge kreditaftaleloven indgås skriftligt og indeholde oplysning om bl.a. størrelsen af kreditomkostningerne eller grundlaget for udregning heraf. Dertil kommer oplysninger om de årlige kreditomkostninger i procent og det samlede beløb, som skal betales. Ved kreditaftaler med variabelt lånebeløb skal disse oplysninger gives med angivelse af eksempler på forskellig udnyttelse af kreditmaksimum.

Reglerne i kreditaftaleloven gennemfører forbrugerkreditdirektivet (direktiv 87/102/EØF), som er et minimumsdirektiv. Minimumsklausulen i forbrugerkreditdirektivet er anvendt til at give forbrugerne en højere beskyttelse ved indgåelse af kreditaftaler end den, som følger af direktivet. Endvidere er kreditaftaler, som først og fremmest er bestemt til erhvervelse eller bevarelse af ejendomsrettigheder til en grund eller til en bygning, undtaget fra forbrugerkreditdirektivet, men omfattet af kreditaftaleloven.

Overtrædelse af reglerne om oplysningspligt i kreditaftaleloven er civilretligt sanktioneret ved, at kreditgiveren i givet fald afskæres fra at kræve visse kreditomkostninger m.v. betalt.

Den næringsretlige lovgivning på det finansielle område (bl.a. bank- og sparekasseloven, lov om forsikringsvirksomhed, realkreditloven, lov om investeringsforeninger og lov om værdipapirhandel m.v.) indeholder visse regler om oplysningspligt. Reglerne gælder, uanset om der er tale om fjernsalg eller ej. Der er i vidt omfang tale om pligt til at oplyse om anden lovgivning og skattemæssige forhold m.v. med henblik på, at forbrugeren kan bedømme tjenesteydelsen.

Efter lov om forsikringsvirksomhed skal der ved skadesforsikringsaftaler bl.a. gives oplysning om, hvilket lands lov der vil gælde for aftalen, og om forbrugeren's klagemuligheder. Ved livsforsikringsaftaler har selskabet en almindelig pligt til at give tilstrækkelige oplysninger om selskabet og forsikringsaftalen, således at forbrugeren har mulighed for at forstå de væsentligste elementer i forsikringen.

Ved udbud af andele i investeringsforeninger m.v. skal der foreligge et prospekt med en række oplysninger, bl.a. om regnskabsmæssige forhold og om medlemmernes stemme- og indløsningsret.

Der findes på det finansielle område forskellige brancheklagenævne, der er godkendt af Forbrugerklagenævnet i medfør af forbrugerklagenævnsløven.

Disse nævne kan behandle klager over pengeinstitutter, forsikringselskaber, realkreditinstitutter og disses datterselskaber. De nuværende brancheklagenævne har ikke kompetence til at behandle klager over alle udbydere af finansielle tjenesteydelser.

Der gælder ikke i dansk ret lovbestemte, særlige bevisbyrderegler på de områder, der er omfattet af direktivforslaget.

4. Høring

Direktivforslaget har været i høring hos en række organisationer m.v. I notat af 17. marts 1999 til specialudvalget er der redegjort for de modtagne høringssvar vedrørende Kommissionens oprindelige forslag.

Organisationerne er blevet hørt om et tidligere kompromisforslag og udtalte sig i den forbindelse bl.a. om spørgsmålet om harmoniseringsgraden.

Realkreditrådet, Forbrugerrådet og Advokatrådet tilkendegav, at man på det foreliggende grundlag finder, at direktivet bør være et minimumsdirektiv.

Finansrådet anførte, at man principielt går ind for totalharmonisering, men at man godt kan se, at totalharmonisering på de foreliggende enkeltområder kan volde problemer, og at man på den baggrund kan tilslutte sig minimumsharmonisering.

Forsikring & Pension går ind for totalharmonisering. Man finder desuden, at listen over information, der skal gives til forbrugeren på forhånd, er for omfangsrig, og at der bør være overensstemmelse mellem informationspligten efter dette direktiv og informationspligten efter skades- og livsforsikringsdirektiverne.

Forud for rådsmøde den 12. marts 2001 blev det da foreliggende kompromisforslag drøftet på et møde i Juridisk Specialudvalg. I et notat til brug for mødet lagdes der bl.a. op til, at Danmark fortsat skulle arbejde på grundlag af et tidligere godkendt forhandlingsmandat, men således at man dog ikke skulle fastholde modstanden mod at vedtage direktivforslaget uden en generel minimumsklausul, hvis den situation opstod, at der uden Danmarks stemmer ville være kvalificeret flertal for forslaget. Forsikring & Pension, Finansforbundet, Forbrugerrådet, Finansrådet og Realkreditrådet tilkendegav, at man på det foreliggende grundlag kunne acceptere et kompromis vedrørende harmoniseringsgraden, således at der bliver tale om delvis totalharmonisering, delvis minimumsharmonisering.

Der var blandt organisationerne generel enighed om, at det vil være hensigtsmæssigt at afklare forholdet mellem direktivforslaget og e-handelsdirektivets afsenderlandsprincip, inden direktivforslaget vedtages.

5. Europa-Parlamentets holdning

Europa-Parlamentet afgav den 5. maj 1999 på baggrund af en betænkning, som er udarbejdet af Parlamentets Udvalg om Miljø og Sundhedsanliggender og Forbrugerbeskyttelse, sin første udtalelse om direktivforslaget. Parlamentet fremsatte i udtalelsen et stort antal ændringsforslag til Kommissionens oprindelige forslag.

Hovedindholdet af Parlamentets ændringsforslag var, at reglerne i Kommissionens oprindelige forslag om betænkningstid og fortrydelsesret skulle erstattes af regler omtrent svarende til dem, der nu fremgår af direktivforslaget.

Betænkningen indeholder et ændringsforslag om, at direktivet skal indeholde en sædvanlig minimumsklausul. Ændringsforslaget opnåede ikke flertal i Parlamentet.

Efter vedtagelse af fælles holdning i Rådet den 19. december 2001 har Europa-Parlamentet den 14. maj 2002 afgivet sin anden udtalelse. I udtalelsen har Parlamentet fremsat to ændringsforslag, der medfører dels en tilføjelse til opregningen af de områder, som medlemsstaterne kan undtage fra fortrydelsesretten (ændringsforslag nr. 43), dels en præcisering af direktivforslagets bestemmelse om betaling for ydelse leveret inden udøvelsen af fortrydelsesretten, idet det tilføjes, at kontrakten først træder i kraft, når forbrugeren har givet sit tilsagn (ændringsforslag nr. 44).

6. Lovgivningsmæssige, statsfinansielle og samfundsmæssige konsekvenser af kompromis-forslaget

Kompromisforslaget er udtryk for delvis totalharmonisering, delvis minimumsharmonisering.

Kompromisforslaget vil øge forbrugerbeskyttelsen ved fjernsalg af finansielle tjenesteydelser. Dette vil ske dels ved den omfattende generelle oplysningspligt, dels ved indførelsen af en almindelig fortrydelsesret, der ikke kun gælder ved forsikringsaftaler.

Der vil være behov for at sikre, at forbrugerne inden for alle områder vedrørende fjernsalg af finansielle tjenesteydelser har adgang til klagenævn eller lignende med henblik på at få afgjort tvister udenretligt. Om dette kan og bør ske inden for rammerne af den eksisterende lovgivning, er på nuværende tidspunkt ikke afklaret.

Forslaget vil føre til ændringer af navnlig dørsalgsloven og markedsføringsloven.

Kompromisforslagets elementer af totalharmonisering vil medføre en enkelt mindre ændring af det gældende forbrugerbeskyttelsesniveau.

Det vil således for så vidt angår andre forsikringsaftaler end livsforsikringsaftaler ikke være muligt at opretholde dørsalgslovens bestemmelse om, at fortrydelsesfristen i visse tilfælde først regnes fra den dag, hvor forbrugeren får underretning om, at forsikringsaftalen er indgået. Efter kompromisforslaget skal fristen regnes fra den dag, hvor aftalen er indgået.

Totalharmonisering af regler om fjernsalg vil generelt have den indirekte lovgivningsmæssige konsekvens, at der på de regulerede områder kun vil være mulighed for at fastsætte mere forbrugerbeskyttende regler ved ikke-fjernsalg, hvis der accepteres et lavere forbrugerbeskyttelsesniveau ved fjernsalg end ved ikke-fjernsalg.

Det vil eventuelt kunne medføre beskedne merudgifter for det offentlige, at forbrugerne inden for alle områder vedrørende fjernsalg af finansielle tjenesteydelser skal have adgang til klagenævn eller lignende med henblik på at få afgjort tvister udenretligt.

7. Folketingets Europaudvalg

Sagen har været forelagt Folketingets Europaudvalg til orientering den 30. oktober 1998, den 8. april 1999, den 3. december 1999, den 7. april 2000, den 24. november 2000 samt 23. maj 2001. Sagen har endvidere været forelagt Europaudvalget med henblik på forhandlingsoplæg den 5. november 1999, den 9. marts 2001 og den 21. september 2001.

Aktuelle notater er fremsendt til Europaudvalget den 23. oktober 1998, den 31. marts 1999, den 29. oktober 1999, den 26. november 1999, den 31. marts 2000, den 16. november 2000, den 2. marts 2001, den 15. maj 2001 og den 17. september 2001. Grundnotat er fremsendt til Europaudvalget den 19. januar 1999.